

## LIITE 1

Maa- ja metsätalousministeriö

MUISTIO 21.11.2011

### **YHTEENVETO HALLITUKSEN TOIMISTA ELÄINSUOJELUN EDISTÄMISEKSI (päivitetty 27.9.2010 muistion pohjalta, päivitettyt kohdat alleviivattu)**

#### **1. Mitä on tehty?**

##### Eläinlääkintähuoltolain uudistaminen

- Esitys eläinlääkintähuoltolain uudistamiseksi v. 2008. Hyväksytty v. 2009 (765/2009).
- Lain perustavoitteeksi nostettiin eläinten hyvinvointi ja eläinten terveydenhoito eli sairauksien ennalta ehkäisy.
- Aluehallintovirastoihin on palkattu 15 uutta läänineläinlääkärinä eläinten hyvinvointia koskeviin tarkastustehtäviin.
- Lain myötä läänineläinlääkäreille siirtyi kokonaisuudessaan ns. EU-eläinsuojelutarkastukset sekä eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista koskevien, EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien maataloustukien ehtona olevien täydentävien ehtojen valvonta. Lisäksi läänineläinlääkärit osallistuvat vaikeimpien eläinsuojelutapausten hoitamiseen.
- Valtion budjettiin on varattu 3,54 milj. euroa siihen tarkoitukseen, että kunnat yhteistoiminnassa muiden kuntien tai toisen yhteistoiminta-alueen kanssa perustavat ns. valvontaeläinlääkärin virkoja. Tähän mennessä näitä uusia valvontaeläinlääkärin virkoja on perustettu 38. Nämä hoitavat sekä eläinsuojelua että eläintautien valvonnan ja valtio ostaa tämän palvelun kunnilta. Tässä yhteydessä myös kunnaneläinlääkärin viranomaistehtävät eriytetään niin, että kunnaneläinlääkärit eivät joudu valvomaan omia asiakkaitaan.

##### Eläinten hyvinvointikeskuksen perustaminen

- V. 2009 aloitti toimintansa Eläinten hyvinvointikeskus Helsingin yliopiston yhteydessä yliopiston ja Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran yhteisellä sopimuksella. Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu hyvinvointikeskuksen toiminnan ohjaukseen ja rahoitukseen.
- Eläinten hyvinvointikeskus edistää mm. eläinten hyvinvoinnin valvonnan ja tutkimuksen yhteistyötä. Näin varmistetaan, että lainsäädäntö ja valvonta perustuvat uusimpaan tutkimustietoon.
- Eläinten hyvinvointikeskukseen palkattiin marraskuussa 2010 tiedottaja, jonka tehtävänä on eläinten hyvinvoinnin tutkimusta tiedosta ja yhteiskunnallisesta keskustelusta tiedottaminen. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu eläinten hyvinvointiin liittyvän tiedotus- ja oppimateriaalin tuottaminen. Rahoitus tiedottajan työn jatkamiseksi myös vuonna 2012 on varmistettu.

### Eri eläinlajien suojelua koskevien ministeriön asetusten ja päätösten säädösten muuttaminen valtioneuvoston asetuksiksi

- Kesä- ja heinäkuussa 2010 annettiin valtioneuvoston asetukset lampaiden, hevosten, vuohien, tarhattavien peurojen, tarhattavien biisonien, nautojen, kanojen, koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten, ankkujen ja hanhien, strutsieläinten ja kalkkunoiden suojelusta. Lokakuussa 2011 annettiin valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta. Samalla vastaavat ministeriön asetukset ja päätökset kumottiin.
- Muutoksella eri eläinlajien suojelua koskevien eläinsuojelusäädösten säädösten muuttettiin vastaamaan nykyisen perustuslain vaatimuksia.

### Broilereiden suojelua koskeva asetus

- Valtioneuvoston asetus broilereiden suojelusta (375/2011) annettiin huhtikuussa 2011. Asetuksella ja siihen liittyvällä eläinsuojelulain muutoksella pantiin täytäntöön broilereiden hyvinvointia koskeva direktiivi. Samalla eläinsuojelulakiin lisättiin säädös tuotantoeläinten pitäjen lääkekirjanpidosta ja Eviran auditointioikeudesta.

### Kalojen suojelua koskeva asetus

- Valtioneuvoston asetus viljeltävien kalojen suojelusta (810/2010) annettiin syyskuussa 2010. Asetus sisältää yksityiskohtaisempia eläinsuojeluvaatimuksia viljeltäville kaloille. Aiemmin kaloja koskivat vain eläinsuojelulain ja –asetuksen yleiset säännökset.

### Kipulääkkeiden luovutukseen tiloille muutoksia

- Toukokuussa 2011 asetusta lääkkeiden käytöstä ja luovutuksesta eläinlääkinnässä siten, että terveydenhuoltoeläinlääkäri voi jättää tilalle tulehduskipulääkettä annettavaksi porsaille kastration yhteydessä ja vasikoille nupoutuksen yhteydessä.

### Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan asettaminen

- Maa- ja metsätalousministeriö asetti v. 2009 hyvin laajapohjaisen neuvottelukunnan pohtimaan tuotantoeläinten hyvinvointia.
- Neuvottelukunta mm. selvittää eläinsuojelulain ja –asetuksen tarkistamistarpeita.

### Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan asettaminen

- Maa- ja metsätalousministeriö asetti neuvottelukunnan syyskuussa 2011.
- Neuvottelukunta toimii ministeriön apuna seura- ja harrastuseläimiä koskevissa säädöshankkeissa ja muissa kysymyksissä. Neuvottelukunta osallistuu myös eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen valmisteluun.

### Eläinten hyvinvointituen myöntäminen

- Eläinten hyvinvointituki otettiin käyttöön v. 2008. Tuki sisältyy Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2007 – 2013 ja se on EU:n osarahoittama.
- Tuen tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia ja terveyttä, edistää tuotantoeläinten lajinmukaista hoitoa ja lisätä viljelijöiden tietoisuutta eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä.
- Tukea maksetaan vain lainsäädännön vähimmäisvaatimukset ylittävien hyvinvointitoimien käyttöönotosta.
- Tukijärjestelmä koskee nauta- ja sikatiloja, ja siihen sitoudutaan kerralla viideksi vuodeksi.
- Eläinten hyvinvointitukeen on sitoutunut noin 4700 nauta- ja sikatilaa.
- Eläinten hyvinvointitukeen esitetään uusia tukiehtoja sioille ja naudoille. Uusien tukiehtojen myötä tukea voisi saada mm. nautojen laidunnuksen lisäämiselle ja sikojen virikkeiden lisäämiselle. Muutokset on hyväksytty Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2007-2013. Ehdotus hyvinvoinnin tukea koskevien asetusten muuttamisesta on parhaillaan lausunnoilla. Uudistusten ehdotetaan tulevan sovellettavaksi jo vuoden 2012 aikana.

### Eläinsuojelusäädösten ja tuetun rakentamisen säädösten uudistaminen

- Säädösten arviointia varten maa- ja metsätalousministeriö teetti keväällä 2009 selvityksen, jossa vertailtiin suomalaisia eläinsuojelusäädöksiä viiteen muuhun EU-maahan (Ruotsi, Tanska, Itävalta, Iso-Britannia ja Saksa).
- Loppuvuodesta 2009 valmistui ministeriön teettämä selvitys sikalarakentamisesta ja siihen liittyvistä säädöksistä Suomessa, Tanskassa ja Ruotsissa.
- Muun muassa näiden selvitysten perusteella on käynnistetty loppuvuodesta 2009 eläinsuojelusäädösten ja tuetun rakentamisen säädösten uusiminen.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus koskien hevosten tuettavaa rakentamista tuli voimaan lokakuussa 2009
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus koskien sikojen tuettavaa rakentamista tuli voimaan huhtikuussa 2010.
- Sikaloiden ja navetoiden rakentamisessa on mahdollista saada myös erityistä tukea eläinten hyvinvointi-investointeihin (ns. 75 %:n tuki). Valtioneuvoston asetuksen 977/2010 mukaan tukea voi saada esimerkiksi sikasuihkujen, kuivikejaon ja nautojen parsimattojen ja -petien, porsitushäkkien poistamiseen tai muutoksiin, sikakarsinan kokorakolattian korvaamiseen osittain kiinteällä lattialla, joutilaiden

emakoiden ruokintahäkin leventämiseen ja lantakaasujen vähentämiseen tarkoitettujen lantakouruun asennettavien laitteiden investointikustannuksiin.

- Investointitukea saavien kotieläinrakennusten paloturvallisuutta koskeva maa- ja metsätalousministeriön asetus tuli voimaan kesäkuussa 2010.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus koskien lypsykarjan tuettavaa rakentamista tulee voimaan vuoden 2011 lopussa tai vuoden 2012 alussa.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus koskien siipikarjan tuettavaa rakentamista tulee voimaan vuonna 2012.

#### Eläinsuojelusäädösten huomioon ottaminen rakennussuunnittelussa

- Maa- ja metsätalousministeriössä selvitetään, miten eläinsuojelusäädökset otetaan tällä hetkellä huomioon rakennussuunnittelussa ja miten kunnan rakennusvalvonta selvittää rakennuslupavaiheessa hankkeen lainmukaisuuden eläinsuojelun osalta. Selvityksessä kuullaan eri osapuolia.
- Tulosten perusteella tehdään yhteistyötahojen kanssa tarvittavat toimenpiteet eläinsuojelusäädösten huomioonottamiseksi rakentamisprosessissa.

#### Täydentävien ehtojen valvontakohteiden lisääminen

- Täydentävien ehtojen noudattaminen on EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien maataloustukien ehtona.
- Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen valvonnasta tuli voimaan 1.3.2010. Kesällä 2010 voimaantulleella muutoksella laajennettiin täydentävien ehtojen valvontaa lisäämällä hyvinvointia koskevia indikaattoreita suurimmalle osalle tuotantoeläimistä. Tarkastusotantaan kuuluvat aiempien vasikoiden, sikojen ja munivien kanojen lisäksi nyt myös lampaat ja vuohet sekä nuoret ja täysikasvuiset naudat. Mikäli otantaan kuuluvalla tilalla on muita tuotantoeläimiä, tarkastetaan myös näitä eläimiä koskevat hyvinvointi-indikaattorit. Syksyllä 2011 lausunnolla olevalla muutoksella selkeytetään tuotantoeläinten lääkitystä koskevaa vaatimusta, täsmennetään vaatimusta tuotantoeläimille annettavan ravinnon ja juomaveden laadusta ja riittävydestä sekä sikalan valaistuksesta.

#### Eläinlääkäreiden koulutuksen lisääminen

- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kouluttaa läänineläinlääkäreitä ja aluehallintovirastot kouluttavat kunnaneläinlääkäreitä. Myös alan toimijat, kuten Eläintautien torjuntayhdistys ETT, on lisännyt terveydenhuoltotyötä tekevien eläinlääkäreiden koulutusta eläinten hyvinvoinnista.

#### Maa- ja metsätalousministeriön johdolla järjestetyt keskustelut elintarvikeketjun toimijoiden kanssa

- Maa- ja metsätalousministeriö keskustelee aktiivisesti sidosryhmien kanssa eläinten hyvinvoinnista. Tässä muutama esimerkki järjestetyistä tilaisuuksista.

- Maa- ja metsätalousministeriö järjesti kesällä 2009 laajan seminaarin eläinten hyvinvoinnin tasosta Suomessa. Mukana olivat kaikki elintarvikeketjun osapuolet ja eläinten hyvinvoinnin tutkijat.
- Joulukuun 2009 puolivälissä pidetyssä sika-alan toimijoiden palaverissa toimijat ilmaisivat ryhtyvänsä välittömiin toimenpiteisiin havaittujen laiminlyöntien korjaamiseksi. Helmikuussa 2011 pidetyssä seurantapalaverissa käytiin läpi elinkeinon toteuttamia toimia sikojen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Esimerkiksi teurastamot ovat ohjeistaneet sopimustuottajansa uusiin ehtoihin, joiden tavoitteena on estää eläinten vastaanotto tiloilta, joiden hyvinvointiasiat eivät ole kunnossa. Lisäksi terveydenhuoltokäyntien sisältö on uudistettu lisäämällä sikojen hyvinvointia kuvaavien tekijöiden arviointia. Eläinlääkäreiden koulutus uudistuneesta terveydenhuoltokäynnistä on toteutettu syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Jatkossa terveydenhuoltosopimuksia voivat tehdä vain koulutuksen käyneet eläinlääkärit. Myös tuottajia on koulutettu eri puolilla maata järjestetyissä koulutustilaisuuksissa. Elinkeino on luonut oman vastuulliseen tuotantoon tähtäävän ohjelman, jolla terveydenhuoltokäyntien yhteydessä seurataan tiettyjen indikaattorien perusteella eläinten hyvinvointia ja elinkeino ryhtyy toimenpiteisiin jos selviä ongelmia hyvinvoinnissa ilmenee.

### Siirtymäajat, jotka ovat umpeutumassa lähiaikoina

- Munivat kanat: 1.1.2012 alkaen munivia kanoja ei saa pitää varustelemattomassa häkissä. Vaatimus perustuu neuvoston direktiiviin 1999/74/EY munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista.
- Siat: 1.1.2013 alkaen kaikissa sikaloissa (1.1.2003 jälkeen peruskorjatuissa ja uusissa sikaloissa voimassa jo nyt) 1) tiineitä emakoita ja ensikoita on pidettävä ryhmäkarsinassa, jolle on annettu vähimmäismitat, 2) emakoilla ja ensikoilla on oltava saatavilla tonkimismateriaalia ja 3) ryhmäkarsinan betonisen rakolattian on täytettävä tietyt rakenteelliset vaatimukset. Vaatimukset perustuvat neuvoston direktiiviin 2008/120/EY sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista.
- Hevoset: 1.1.2014 alkaen kaikissa talleissa (31.12.2000 jälkeen käyttöön otetuissa talleissa voimassa jo nyt): 1) tallin sisäkorkeuden on täytettävä tietty vähimmäismitta, joka on suhteutettu hevosen kokoon, 2) hevosen yksittäiskarsinan on täytettävä tietty vähimmäismitta, joka on suhteutettu hevosen kokoon ja 3) hevosten ryhmäkarsinan on täytettävä tietty vähimmäismitta, joka on suhteutettu hevosen ikään ja kokoon.

## **2. Mitä säädösmuutoksia on valmistelussa?**

### Eläinsuojelulain muuttaminen

- Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta koskeva muistio esiteltiin tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnassa keväällä 2010.
- Maa- ja metsätalousministeriössä on aloitettu eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen valmistelu. Oikeudellinen selvitys lain uudistamistarpeista ja yhteiskuntatieteellinen selvitys eläimen asemasta ovat valmistuneet marraskuussa 2011. Parhailaan

olla käynnistämässä kansainvälistä selvitystä, jossa kartoitetaan muutamien Euroopan maiden eläinsuojelulainsäädäntöä. Lain uudistamistarpeita kartoitetaan myös viranomaisille, muille sidosryhmille ja kansalaisille suunnattavilla kyselyillä. Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta pohtiva työryhmä on tarkoitus asettaa ensi vuoden kevätkaudella.

#### Koe-eläinlainsäädännön uudistaminen

- Koe-eläinlainsäädännön kokonaisuudistusta koskeva valmistelu on meneillään ja tarkoitus on saada ehdotus eduskunnan käsittelyyn kevään 2012 aikana.

#### Sikojen hyvinvointia koskevan asetuksen muuttaminen

- Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi sikojen suojelusta on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle joulukuussa.
- Ehdotettujen muutosten vaikutusarviointi on teetetty MTT Taloustutkimuksella.

#### Tuettua rakentamista koskevien asetusten muuttaminen

- Huhtikuussa 2010 muutettiin investointituetun sikalarakentamisen rakennusteknisiä ja toiminnallisia vaatimuksia koskevaa MMM:n asetusta. Muutokset tehtiin ensimmäisenä sikalarakentamista koskevaan säädökseen, koska uudis- ja laajennusrakentamisen investointitukihaku avautui tänä vuonna usean vuoden tauon jälkeen. Nautojen tuettavaa rakentamista koskevien säädösten muutos on valmisteilla ja on tulossa voimaan viimeistään vuoden 2012 alusta. Jo nyt tuetussa rakentamisessa vaatimukset ylittävät useissa kohdin eläinsuojelusäädösten tason. Siipikarjarakennusasetus on parhaillaan lausuntokierroksella ja sen on tarkoitus tulla voimaan keväällä 2012.

#### Eläinten hyvinvointituen kehittäminen

- Eläinten hyvinvointitukijärjestelmää ollaan laajentamassa ohjelmakaudelle 2014 - 2020 koskemaan myös siipikarjaa ja lampaita.

#### Eläinten tunnistamista koskevan asetuksen muuttaminen

- Laki eläinten tunnistusjärjestelmästä tuli voimaan 1.5.2010.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden eläinten tunnistamisesta on annettu ja marraskuussa 2011 ja se tulee voimaan 1.1.2012. Asetus sisältää vaatimukset tarhaavien toimijoiden ja pitopaikkojen rekisteröitymisvelvollisuudesta, mikä edesauttaa eläinsuojeluvalvonnan kohdentamista ja valvontaan liittyvän riskinarvioinnin tekemistä.

#### Eläinten lopetusta säätelevän neuvoston asetuksen toimeenpanon valmisteleminen

- Neuvoston asetuksen (1099/2009) soveltaminen alkaa 1.1.2013. Kansallisen toimeenpanon valmistelu on aloitettu.

### Eläinsuojeluasiamies

- Maa- ja metsätalousministeriössä on aloitettu valmistelut hallitusohjelmaan kirjatun eläinsuojeluasiamiehen nimeämiseksi.

### Turkiseläinten suojelua koskevan asetuksen uudistaminen

- Valmistelut laajapohjaisen työryhmän asettamiseksi pohtimaan turkiseläinten suojelua koskevien pitovaatimusten uudistamista on aloitettu. Työryhmä on tarkoitus asettaa vuoden 2011 loppuun mennessä.